

Voorzitter: J. van Hoorn GL)

Namens de raad: S. Middelhuis (GL), I. Huitema (PvdA), M. Gietema (D66), T. van Zoelen (PvdD), Y. Menger (Stadspartij), J. Huisman (SP), E. Akkerman (VVD), K. de Groot (S&S), R. van der Heide (CU), S. Kooi (CDA), E. Bernabela (PvN), K. Blauw (PVV)

Namens het college: E. Eikenaar (wethouder)

Namens de griffie: W. Meijer

Plan schuldhulpverlening

00:14:37

Voorzitter: Dames en heren, welkom bij deze meningsvormende sessie over het raadsvoorstel Plan Schuldhulpverlening gemeente Groningen 2024-2028. Er hebben zich geen insprekers gemeld, dus we gaan zo dadelijk in één keer door naar uw termijn. We hebben in totaliteit anderhalf uur voor deze sessie. Dus dat betekent dat u allen vier minuten heeft per fractie. Dit is exclusief interrupties. Dus houdt u daar ook rekening mee. En ook als u wilt interrumperen, bewaar ze niet tot op het eind van iemands spreektijd. Dan wordt het lastiger om ze ook daadwerkelijk toe te staan. En vervolgens zijn er ook nog in totaliteit 20 minuten voor het college. Zoals u allen bekend, werken we met twee termijnen. Waarbij we in de eerste termijn de politieke vragen doen. Waarbij ik dus ook geen interrupties zal toestaan. Zijn er voor de eerste termijn vragen? Ik tel er drie, ook van D66 en die hebben er ook vier. Dat zijn er toch wel een aantal. Dan begin ik aan mijn linkerzijde. Vervolgens zal ik overgaan naar het college voor beantwoording. Mevrouw Menger, Stadspartij 100% voor Groningen.

00:15:41

Mevrouw Menger: Voorzitter, mijn fractie heeft de volgende vragen aan de wethouder. Hoe kijkt u aan tegen het verdiepen van convenanten met commerciële schuldhulpverleners en of bewindvoerders? En in het nieuwe plan van aanpak zijn we vooral gericht op de preventie en aan de voorkant mensen ondersteunen et cetera. Hoe zit het aan de achterkant? In dat stuk wordt dat wel benoemd. Ik zou er toch nog wat meer over willen weten. Met de nazorg en het voorkomen dat mensen recidiveren. Is dat voldoende met betrekking tot de uitvoering? En dan mijn laatste vraag. Hoe ziet u de morele verantwoordelijkheid en verplichting van de gemeente, als aan de ene kant online gokken enorm wordt gepromoot? En we hebben tegelijkertijd veel jongeren met grote problematische schulden, die ook kunnen voortkomen uit het gokken. En waar stopt het één en begint het ander? Dank u wel.

00:16:43

Voorzitter: U bedankt. Mevrouw Gietema, D66.

00:16:46

Mevrouw Gietema: Dank, voorzitter. Groningen is al jarenlang heel erg proactief op schuldhulpverlening. We hebben bijvoorbeeld de Kredietbank in eigen beheer. We hebben grip op bewindvoering. Doordat we geen bijzondere bijstand verstrekken voor externe bewindvoering. En we zijn ook betrokken bij heel veel regionale en landelijke initiatieven. Dat juichen we als D66 ontzettend toe. Met het ontvangen van dit plan zien we 40 actiepunten. We zijn heel benieuwd, want het is voor mij best wel onduidelijk. Wat doen we dan nu al? Wat gaan we intensiveren? Wat doen we nieuw? Wat is nieuw in dit plan? En wat doen we misschien ook niet meer? Dus ik

ben heel erg benieuwd of de wethouder daar wat meer duidelijkheid over kan verschaffen. En daarnaast ben ik ook wel benieuwd. We zien 40 actiepunten. Hoe verhouden die zich onderling tot elkaar? Waar zit de synergie? Waar komen ze samen? Hoe maken ze samen ook misschien meer impact dan de 40 alleen? En ook toch een beetje het prioriteren. We zien heel veel actiepunten en ambities. Wat zijn volgens u dan de drie belangrijkste actiepunten, om verschil te maken voor de inwoners?

00:17:51

Voorzitter: Ik heb geen voorkeur, maar u bedoelt ongetwijfeld dat de wethouder een voorkeur heeft via de voorzitter?

00:17:57

Mevrouw Gietema: Voorkeur van het college inderdaad, wat de prioriteit heeft.

00:18:00

Voorzitter: Mevrouw Akkerman.

00:18:03

Mevrouw Akkerman: Dank u wel, voorzitter. Wij zijn als fractie benieuwd. We hebben wel even teruggekeken in allerlei begrotingen van de afgelopen jaren. Eigenlijk is pas bij dit plan een duidelijk financieel overzicht geplaatst. Wat is de trend door de jaren heen? Geven we eigenlijk steeds meer geld uit of steeds wat minder of steeds ongeveer hetzelfde?

00:18:22

Voorzitter: Kort en bondig. Ga ik naar de overzijde. Ik kijk eerst nog even naar mevrouw Blauw. Heeft u nog vragen voor de eerste termijn? Nee. Dan gaan we door met ChristenUnie, mevrouw Van der Heide.

00:18:32

Mevrouw Van der Heide: Bedankt. We zien in het plan een intensivering van de schuldhelpverlening. Waar ook een aantal fte's voor nodig zijn. Wij vroegen ons af of die al in de startblokken staan? En of we wel resultaat kunnen zien binnen een termijn van een jaar bijvoorbeeld, als dat niet zo is op dit plan?

00:18:59

Voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Middelhuis, GroenLinks.

00:19:03

Mevrouw Middelhuis: Dank, voorzitter. De fractie van GroenLinks heeft twee vragen. Allereerst, in de bijlage voor het plan wordt het gebruik van de doorbraakmethode benoemd. Daar zijn wij groot voorstander van. We vroegen ons wel af welke dit precies is? Je hebt er namelijk ook één van het Instituut voor Publieke Waarden. Is dit degene die daar ook wordt bedoeld? Daarnaast wordt in de collegebrief over de brede aanpak van armoede en schulden ook het overnemen van schulden benoemd. In de context van de pilot in Groningen-Noord. En dit wordt niet verder benoemd in het plan voor de schuldhelpverlening. Hoe verhouden deze twee zich dan tegenover elkaar? Dank.

00:19:52

Voorzitter: Dank u wel. Mevrouw de Groot, Student en Stad.

00:19:55

Mevrouw De Groot: Dank u wel, voorzitter. De komende jaren is een gedeelte van de financiering voor de intensivering van schuldhulpverlening gedekt uit incidentele middelen. Zowel incidentele middelen uit het coalitieakkoord als vanuit het Rijk. En het is dus onzeker of er na 2026, ook met oog op het Ravijnjaar, voldoende middelen beschikbaar kunnen houden voor de mooie ambities die in dit plan staan. En het zou wel heel zuur zijn als we na een paar jaar weer moeten afschalen. Schulden heb je niet in vier jaar opgelost. Hoe kijkt de wethouder hiernaar en hoe gaan wij dit voorkomen?

00:20:29

Voorzitter: Dank u wel. En dan tot slot mevrouw Huitema, PvdA.

00:20:33

Mevrouw Huitema: Bedankt, voorzitter. Ik heb een praktische vraag. Is er genoeg capaciteit om de uren van de GKB-consulenten in de wijkgebouwen te vergroten? Zoals ook de cliëntenraad vraagt.

00:20:45

Voorzitter: Dank u wel. En dan kijk ik nog even snel naar de linkerkant. Mevrouw Bernabela, Partij voor het Noorden. Had u nog vragen voor de eerste termijn? Dat scheelt. Dan gaan we over naar de wethouder voor beantwoording.

00:20:59

De heer Eikenaar: Om even over de fte te beginnen. Ik ben optimistisch over de werving, maar uiteraard gaan we daar pas toe over op het moment dat u dit plan heeft goedgekeurd. Er zit ook een financiële kant aan. Dus daarna beginnen we met de werving. Dus wat betreft. Dan stelde Student en Stad een vraag over de ambities en de incidentele financiering. Daar zitten twee kanten aan. Enerzijds is het zo dat op het moment dat we nu dingen gaan doen, we ook gaan experimenteren. En wellicht kunnen we die experimenten op een gegeven moment in de reguliere werkwijze inbouwen. En daarmee ook geld besparen. Dus je begint iets te intensiveren. Je zet bijvoorbeeld in op meer preventie. En dat kan ook aan de andere kant geld opleveren, omdat je minder mensen hoeft te begeleiden die in de schulden komen. Dus dat is één deel van het antwoord op de vraag. Het andere deel is dat een deel van de intensiveringen ook in de noordelijke wijken zitten. Hier komen mogelijke ook andere financieringsbronnen in de toekomst beschikbaar. Bijvoorbeeld parlementaire enquetemiddelen, maar ook NPLV-middelen. Zoals we die nu via de Regiodeal krijgen en via andere SPUK-aanvragen. Dus dat is het tweeledige deel van dat antwoord. Mevrouw Middelhuis van GroenLinks stelt een vraag over de doorbraakmethode. Is dit de methode van de publieke waarden? Ja, dit is die methode. Er zit natuurlijk een duidelijke connectie in wat we hierin opschrijven en de brief die we toen besproken hebben. En het plan armoede, wat we begin volgend jaar zullen bespreken. Wat naar uw raad toekomt. Dus die dingen hebben een verband met elkaar. Vandaar dat u daar overlap in ziet. Dat is ook logisch, want dat verband is evident aanwezig. Dat gaat dus ook over het overnemen van die schulden. Dat moet u inderdaad op die manier lezen. De vraag over de fte had ik al beantwoord. De VVD vroeg naar de trend met het geld. Ik moet eerlijk zeggen dat ik dat voor de afgelopen jaren niet exact weet. Dus dat zou u dan even technisch moeten navragen. Wat ik wel weet, is dat we nu gaan intensiveren. Dat heeft u ook

kunnen lezen. Mevrouw Gietema die stelde de vraag: wat gaan we nu extra doen en wat is de samenhang daartussen? En zij vroeg een top-drie van mij. Als ik het moet samenvatten, die 40 punten hangen grotendeels ook met elkaar samen. We gaan meer inzetten op preventie. We gaan meer inzetten op het dichtbij mensen organiseren. En dat zit op de jongeren. Dat zit hem in de vroegsignalering. Dat zit hem in de wijken. Dus dichtbij mensen zijn. Dus ik denk dat preventie, zoveel mogelijk vooraan het probleem zitten, dat is de kern, het belangrijkste element. En dat uit zich in verschillende van die punten in de 40. Dan gaat het bijvoorbeeld over de wijken. Meer bij de wijkteams zijn. Dat vind ik persoonlijk een belangrijk element. Dan hangen daar weer andere zaken mee samen. We investeren meer in vroegsignalering. Dan hoop je ook dat mensen sneller bij ons in beeld komen en bij ons blijven. Dus ook een meer persoonlijke aanpak. Bij schuldhulpverlening is het erg belangrijk dat als je iemand voor het eerst spreekt, je hem ook bij je houdt. Mensen zijn de drempel over. Het gaat gepaard met veel schaamte vaak. Dus je moet ervoor zorgen dat je dichtbij mensen bent. Dat is wel de rode draad die je erin terug kan lezen. Ik ben het met u eens dat het veel punten zijn. En tegelijkertijd hangen ze ook met elkaar samen. Dat wil niet zeggen dat we alles tegelijkertijd meteen intensiveren. Ze hangen wel met elkaar samen. Dus het zijn niet losstaande punten. En dan mevrouw Menger, die stelde mij de vraag hoe we convenanten gaan sluiten met de commerciële bewindvoerders. Zoals u weet, is ons beleid om de bewindvoering zelf te doen. Bij ons is het een voorliggende voorziening. Zoals u wellicht ook weet, lopen daar rechtszaken over. Het is de vraag hoe dat afloopt of we dat beleid op deze manier, zoals we het nu hebben, staande kunnen houden. Dat weten we niet. Vermoedelijk komt er begin volgend jaar, het eerste kwartaal, een uitspraak van de rechter, of dat beleid houdbaar is. En dat wachten we af. Tot die tijd voeren we het gewoon zelf uit. Als de rechter uitspreekt dat we daarmee door kunnen gaan, dan gaan we ermee door. Mochten we daar een negatief oordeel krijgen, dan zullen we ons opnieuw moeten beraden hoe we ons tot die bewindvoerders verhouden. Dus dat is het antwoord daarop. En u vroeg ook nog naar de nazorg. Is daar voldoende capaciteit op? We gaan dat intensiveren, zoals u kunt lezen. Dus dan is er voldoende capaciteit. En dat is ook belangrijk. Met name omdat de termijn waarbinnen mensen hun schuld aflossen naar achttien maanden gaat. Dus dat betekent ook dat het contact van nature korter zal zijn. Dus is het belangrijk om er op een nieuwe manier naar te kijken. Dat betekent ook dat als mensen hun schulden hebben afgelost, we ervoor moeten zorgen dat die begeleiding blijft. Daar gaan we invulling aan geven. Volgens mij is dat voldoende. En als laatste stelde u een vraag over online gokken. Ik begreep hem niet helemaal. Ik interpreteer hem als volgt: ik vind online gokken een groot probleem. Ik vind zoals met het legaliseren van het online gokken is gebeurd, dat is echt wel een probleem. Er zijn 400.000 mensen bijgekomen, meen ik, die zijn gaan gokken. En dat zijn ook potentiële mensen die in de schulden komen. Dus dat betekent dat onze dienstverlening nog belangrijker wordt. Hadden we liever gehad dat dat niet gebeurd was? Ja. Tot zover, voorzitter.

00:27:32

Voorzitter: Dank u wel. Zijn er nog vragen onbeantwoord gebleven? In ieder geval eentje. Mevrouw de Groot, Student en Stad.

00:27:41

Mevrouw De Groot: Mag ik nog een wedervraag stellen of alleen vragen die nog niet beantwoord zijn?

00:27:46

Voorzitter: Een verduidelijkende vraag op een eerdere vraag, sta ik ook toe, maar nieuwe vragen niet.

00:27:50

Mevrouw De Groot: Dat is het wel.

00:27:53

Voorzitter: Dit zag ik aankomen. Mevrouw de Groot.

00:27:56

Mevrouw De Groot: U gaf net antwoord op de incidentele middelen, dat die vooral ook gericht en afkomstig zijn van de noordelijke wijken. Dat daar nieuwe gelden aankomen. Dat we nu gaan experimenteren, maar hopelijk dit zo meteen in gaan bedden in het reguliere programma. Dat we investeren in preventie. En hopelijk dat we daarmee kunnen besparen in de nazorg. Dit blijft natuurlijk een beetje koffiedik kijken en een beetje risicovol. Vindt u dit spannend? Heeft u hier vertrouwen in dat dit zo meteen los gaat lopen qua financiën of hoe staat u hierin?

00:28:29

Voorzitter: Wethouder Eikenaar.

00:28:32

De heer Eikenaar: Er zijn een aantal nieuwe ontwikkelingen. Bijvoorbeeld die achttien maanden. We weten dus niet precies hoe dat uitpakt. Dat heeft u ook kunnen lezen. Dus er zijn wel een aantal ontwikkelingen die wij niet helemaal kunnen voorspellen hoe die gaan lopen en hoe die nazorg bijvoorbeeld loopt. Vallen mensen weer terug of is dat niet het geval? Dat weten we niet exact. Ook de financiering is in die zin spannend. Wij weten dat wij in de noordelijke wijken bezig zijn. We hebben daar fantastische plannen. Wij hebben er vertrouwen in dat die plannen ook met geld gedekt zullen worden. Ook door een volgend kabinet. Op het moment dat een volgend kabinet een dikke streep erdoor zet, dan hebben we een probleem. Dan hebben we wel een iets groter probleem dan alleen maar schuldhelpverlening. Dan hebben we met de hele wijkvernieuwing een probleem. Dus het zijn gewoon onzekere financiële tijden. Dat is zeker waar, maar dat moet ons er niet van weerhouden om goede schuldhelpverlening te verlenen. En te kijken hoe we die nog verder kunnen verbeteren. Wetende dat die verbeteringen mogelijk besparingen op kunnen leveren. En heeft u er vertrouwen in? Spannend is het wel, maar vertrouwen heb ik er ook in. Laat ik het zo maar formuleren.

00:29:33

Voorzitter: Mooi. Nog een verduidelijkende vraag van mevrouw Gietema, D66.

00:29:37

Mevrouw Gietema: Over de top-drie. Is er een prioritering of is het echt allemaal even belangrijk?

00:29:44

Voorzitter: Wethouder Eikenaar.

00:29:46

De heer Eikenaar: Ik kletste een beetje om de top-drie heen. U had mij door. Dan moest ik ter plekke een top-drie gaan maken. Daarom gaf ik het antwoord dat er een samenhang tussen dingen zit. Ik probeerde wel een prioritering aan te geven. Meer persoonlijk contact. Er vroeg bij zijn. Daarom noemde ik ook de vroegsignalering daarbij. Meer die wijkteams erbij. Dat noemde ik niet voor niets. Wat mij betreft ligt daar de nadruk op. En dan mag u zelf erbij zoeken welke punten daar precies bij horen.

00:30:21

Voorzitter: En als u er wat van vindt, kunt u dat meenemen in uw tweede termijn. Daarmee zijn in ieder geval alle vragen uit de eerste termijn beantwoord. Dan is het woord aan u, om uw mening, visie te delen. En ook vooral met elkaar in debat te gaan. Wie mag ik als eerste het woord geven? Mevrouw de Groot, Student en Stad.

00:30:39

Mevrouw De Groot: Dank u wel, voorzitter. Zoals ik het lees, is het een plan doordrenkt met passie en zij aan zij met de inwoner. Er wordt ook in gezegd dat het motto dichtbij is, duidelijk en samenhangend. En het is een heel mooi uitgangspunt. Dus complimenten ook aan de mensen die hier volgens mij heel hard aan hebben gewerkt. En ik kan eigenlijk een aantal dingen opsommen die ik daar heel mooi en goed aan vind. Het is mooi dat we ons nog harder gaan inzetten voor hen die het nodig hebben. En het is goed dat we nog nadrukkelijker aanwezig willen zijn in de wijken. En we verder kijken dan alleen de schuld die op dat moment voorligt. Wat speelt er nog meer in het leven van deze inwoner? En het is goed dat we door middel van het breder inzetten van saneringskredieten inwoners ruimte geven in hun hoofd en zo stress kunnen verlichten. En de pauzeknop uit het coalitieakkoord gaat hier ook aan bijdragen. En in het bijzonder zijn we heel blij met de aandacht voor jongeren en voor financiële educatie. Want zoals ook al in het stuk wordt aangegeven, er kan niet vroeg genoeg in het leven van iemand aandacht zijn voor financiële zelfredzaamheid. En hier heb je je hele leven profijt van. Het voorkomt heel veel ellende, mits de nazorg op orde is. En we hebben het er net ook al even over gehad. De wethouder heeft daar ook al wat over uitgelegd. En aangegeven wordt ook dat het een uitdaging van de GKB is om bekend te zijn bij hen die hulp nodig hebben. Misschien wel vooral bij jongeren. En dat het ook een uitdaging is om duidelijk te maken wat de GKB voor hen kan betekenen, wat ze doen. En dat is allemaal best ingewikkeld. Er bestaan hier vandaag de dag ook een aantal simpele en doeltreffende tools voor. En in het voorjaar van 2024 komt het uitvoeringsplan schuldhulpverlening naar ons toe. En onze partij heeft wel een aantal suggesties op het gebied van communicatie. En dan vooral op het gebied van communicatie richting jongeren. Het is namelijk nu niet zo dat wij ook promoten en adverteren op sociale media. Dat klinkt misschien heel stom, maar dit is wel de plek waar je jongeren vindt. Door middel van promotiemateriaal en uitleg wat de GKB eigenlijk doet. Wanneer de GKB jou kan helpen. Hoe die er voor jou kan zijn. En ook hoe je ze heel makkelijk en laagdrempelig kan vinden. Dat je jongeren nog beter bij jou kan laten komen. En we zetten veel in op financiële educatie. We betrekken en benaderen scholen elk jaar weer. We kunnen deze scholen ook vragen om dit ook te delen op hun sociale mediakanalen. Ook wanneer ze een jaar bijvoorbeeld geen ruimte zien om de GKB langs te laten komen. Dan kunnen we hen wel vragen om er

meer aandacht aan te besteden en zo hopelijk nog meer jongeren te bereiken. En in dit plan staat ook de life-event aanpak. Die wordt aangestipt. Dus jongeren ondersteunen wanneer ze achttien worden of wanneer ze voor het eerst op zichzelf gaan wonen. En hier zit ook een heel goed idee om te kijken naar de gemeente Nijmegen. Die heeft in oktober namelijk een plan gelanceerd plan dat Fix je Shit heet.

00:33:48

Voorzitter: U zit over uw spreektijd heen, Als u nog met twee zinnen uw punt zou willen afronden.

00:33:53

Mevrouw De Groot: Dat kan wel. Dit plan helpt jongeren bij volwassen geldzaken. Hiervan is ook een online tool onderdeel. Die vertelt je dan binnen één minuut wat je nog zou kunnen regelen op financieel gebied. En dan mijn laatste zin, afsluitend. Terugkomend bij het begin. Een mooi plan met veel passie voor het helpen van onze inwoners. En daarnaast genoeg ideeën. We zijn heel benieuwd naar het uitvoeringsplan in het voorjaar. Ik zal nu mijn mond houden. Dank u wel, voorzitter.

00:34:20

Voorzitter: Een ruime interpretatie van het getal twee. Wie wil vervolgens het woord? Het hoeft niet. Mevrouw Middelhuis, GroenLinks.

00:34:39

Mevrouw Middelhuis: Dank, voorzitter. Financiële stress die armoede met zich meebrengt in combinatie met een ontoereikende bijstandsnorm, kunnen schulden met zich meebrengen. En zo kunnen die problematische schulden enorm in de weg liggen van ontwikkeling, zelfontplooiing en eigen regie van iemands leven. En daarom zijn wij dus ook blij met het plan wat voorligt. Waar we deze problematische schulden onder andere ook willen voorkomen. En dat is ook waar ik allereerst op wil focussen. Er zijn heel veel zaken in dit plan genoemd die wij ook goed vinden. En allereerst is dat preventie. Voorkomen is beter dan genezen. Dus wij vinden het goed dat er wordt ingezet op preventie en vroegsignalering. Ook bijvoorbeeld de samenwerking met de maatschappelijke partners en daarbij ook de aandacht voor jongeren in het plan. Onder andere ook door financiële educatie. Om dit soort problemen hopelijk van jongs af aan proberen te voorkomen. Het is een belangrijk onderdeel van preventie op de lange termijn. Zo vinden we ook het volgen van onderwijs om schulden te verlagen mooi. En bijvoorbeeld hoe de gemeente bezig is met de eurocoaches, de GKB. En het overnemen van kleine schulden bij jongeren. Verder, bij de aanpak zelf zouden we ook nog wat dingen willen uitlichten. Dat is allereerst dat het dicht bij de inwoner, dat we de wijk ingaan. Een inloopspreekuur. Toegankelijker dienstverlening. En ook de vereenvoudiging door het gebruik van buddy's, omdat deze wet- en regelgeving best wel complex kan zijn voor mensen die al in de stress zitten. Daarnaast ook de doorbraak. Het gaat niet alleen maar over één domein, maar meerdere domeinen. En dit soort gezinnen kunnen ook problematiek ervaren op meerdere aspecten. Bijvoorbeeld op zorg of jeugdhulp, En met een doorbraakmethode kun je heel goed door deze domeinen heen gaan en een maatwerkoplossing bieden. En wij zien in dit plan echt potentie om dit verder toe te passen.

00:36:56

Voorzitter: Voordat u verdergaat. U heeft een interruptie van mevrouw Gietema, D66.

00:37:01

Mevrouw Gietema: Ik ben het helemaal eens en heel blij met de extra inzet op preventie. Laat ik dat vooropstellen. U duidt ook op het punt uit het plan, dat we ook veel meer de wijken ingaan. Er zit natuurlijk ook wel ontzettend veel in de wijken. Dus ik vroeg me ook af hoe u vanuit uw partij kijkt naar die wisselwerking met andere partijen die al actief zijn en hoe dat ook goed kan aansluiten op bijvoorbeeld de GKB. En dat ook intenser zou kunnen of moeten.

00:37:34

Voorzitter: Uw microfoon.

00:37:38

Mevrouw Middelhuis: Voorzitter, een goede vraag van D66. Ik denk dat het ook goed aansluit op wat ik zojuist probeerde te zeggen. Armoede of schulden is vaak niet het enige. Er zijn vaak ook andere problemen. Daardoor is het goed om over die domeinen heen te kijken. En ook in de wijken, dat er meer contact is tussen verschillende hulpverleners. Zodat je mensen gewoon de beste oplossing, beste hulpverlening kan bieden.

00:38:12

Voorzitter: U mag richting een afronding. U heeft nog tien seconden.

00:38:15

Mevrouw Middelhuis: Dat vermoedde ik al. Daarnaast vinden we ook de pauzeknop goed, om mensen rust geven om een plan te maken. Concluderend vinden wij dat er heel veel goede dingen gebeuren. We willen het college ook meegeven dat het goed blijft om buiten de lijntjes te kleuren, moedig beleid te tonen in dit aspect. Dus bijvoorbeeld met een doorbraakmethode, het maatwerkfonds en het experimenteren met het overnemen van schulden en andere nieuwe aanpakken.

00:38:40

Voorzitter: Dank u wel. Wie wil het woord? Mevrouw Akkerman, VVD.

00:38:49

Mevrouw Akkerman: Dank u wel, voorzitter. Wij hadden uiteraard ook technisch wat navraag gedaan over de trend hoeveel geld we in de schuldhelpverlening steken. Wat ons opviel, is dat onze cijfers over het aantal mensen met problematische schulden echt niet zo slecht zijn als je het vergelijkt met andere regio's. En ook de gemiddelde schuld van mensen is lager dan in andere regio's. Dus onze conclusie daaruit is dat we blijkbaar wel iets goed doen. Wij missen een beetje de analyse wat daar dan goed gaat. Is dat iets wat wij als gemeente gedaan hebben? Zit hem dat gewoon in de Groningse mentaliteit, dat mensen geen geld uitgeven wat ze niet hebben? Dus daarom bekwam ons de gedachte dat we misschien wel heel veel extra geld uitgeven, wat misschien niet nodig is, omdat we een aantal dingen al goed doen. En dat we die moeten intensiveren, maar dan misschien met minder middelen.

00:39:37

Voorzitter: Inderdaad, u heeft een interruptie. Mijnheer Huisman, SP.

00:39:41

De heer Huisman: U geeft aan dat we misschien dan te veel geld uit zouden geven aan mensen. Dat het niet nodig zou zijn. In deze stad leven ontzettend veel kinderen in armoede. Waarvan je mag verwachten dat ouders wellicht in schulden verkeren

die op dit moment niet in beeld zijn. Dus extra inzet is toch gewenst. Bent u dat niet met mij eens?

00:40:06

Voorzitter: Vraagt de heer Huisman, via de voorzitter, aan mevrouw Akkerman, VVD.

00:40:17

Mevrouw Akkerman: Sorry. Dat we dus de analyse daarachter missen. Als er heel veel extra mensen zijn met schulden die wij niet in beeld hebben, dan is het natuurlijk een ander verhaal. Het zou wel interessant zijn om daar eens goed naar te kijken. Voordat je de stap zet wat je precies gaat doen. Alhoewel wij het plan inhoudelijk wel goedvinden. Wij denken ook dat je beter kan voorkomen dan genezen. Wij denken ook dat dichterbij in de wijk mensen kunnen helpen goed is. In die zin zitten daar geen gekke dingen in. Er zitten ook dingen in die we natuurlijk al ook langer doen. Dus misschien is dat wel heel goed geweest. Tenslotte, de teneur lijkt dat het heel slecht gaat en we heel veel extra moeten doen. Dat kan dus misschien meevallen. Dat komt misschien ook een beetje door het voorwoord. We zijn blij dat de wethouder dit keer in het voorwoord bespiegelingen over armoede en inkomen heeft geschreven. Terwijl in een vorige sessie dat bij de beantwoording ineens naar boven kwam. Dit geeft ons wel de kans om er ook iets over te zeggen. Volgens mij komen we tot dezelfde conclusie. Dat mensen die problematische schulden hebben, geholpen moeten worden. Er staat bijvoorbeeld in dat we de kloof tussen arm en rijk zien groeien. Terwijl ik eigenlijk net begin november had begrepen dat de kloof tussen arm en rijk aan het afnemen is. Dus dat wilden we nog meegeven. Dank u wel.

00:41:39

Voorzitter: Dank u wel. Een goed voorbeeld qua timemanagement. Wie wil zijn of haar visie delen? Mevrouw Menger, Stadspartij 100% voor Groningen.

00:41:50

Mevrouw Menger: Dank u wel, voorzitter. Het werd net ook al benoemd door de collega van de VVD. Dat is eigenlijk ook wat mijn fractie zich afvraagt. De gemeente Groningen heeft een aantal huishoudens met problematische schulden, die lager liggen dan het gemiddelde. Terwijl wij tegelijkertijd ook een van de duurste gemeenten zijn. En wij vragen ons af: hoe kan dat? En ook wat de collega van de SP aangaf: zijn mensen wel goed in beeld? Missen wij niet een bepaalde groep? En als dat zo is, hoe gaan we die scherp in beeld krijgen? Alle goede bedoelingen ten spijt. Wat ook in het plan uiteen wordt gezet. Dat we dichterbij de mensen willen zijn. Dat we achter de voordeur willen komen. Hoe gaan we dat bereiken? Want de papieren werkelijkheid is prachtig. Een heel ambitieus plan. In de praktijk werkt het toch meestal heel anders.

00:42:54

Voorzitter: En dat leidt tot een vraag van mevrouw Huitema, PvdA.

00:42:59

Mevrouw Huitema: Bedankt. Ik ben eigenlijk benieuwd. Heeft de stadspartij een suggestie om nog meer mensen in beeld te krijgen?

00:43:06

Voorzitter: Mevrouw Menger.

00:43:11

Mevrouw Menger: Wat zou kunnen helpen en dat doen we ook wel. Ik denk dat dat nog krachtiger kan. Echt volop gebruik maken van ervaringsdeskundigen. Mensen die zelf deze situatie hebben meegemaakt en hebben doorlopen, die hebben dat Fingerspitzengefühl, wat niet alle medewerkers van de gemeente Groningen hebben. Dus die zal de benadering heel anders doen. Ik denk dat dat zou kunnen meehelpen. Tegelijkertijd ben ik me ervan bewust dat dit gewoon heel zware en moeilijke problematiek is. Dus dat zou ik mijn voorkeur hebben. Dat heb ik al heel vaak aangegeven. Wij zien dat heel graag. En ik ga verder met mijn woordvoering. Wat ik heel mooi vond om te lezen, was het advies vanuit de Cliëntenadviesraad. Educatie, dat hebben wij ook vanuit onze fractie, begin zo vroeg mogelijk kinderen te informeren, te onderwijzen in de waarde van geld. Wat is geld? Wat kun je ermee doen? Wat kun je er niet mee doen? En zorg dat jongeren op het moment dat zij naar de volwassen leeftijd gaan, zelf verantwoordelijk zijn voor hun eigen inkomsten en uitgaven, dat ze weten wat dat betekent. Ik hoor te veel van jongeren dat ze geen flauw benul hebben. Het moment waarop ze zelf een zorgverzekering moeten betalen. Hoe werkt dat? Dat zijn hele kleine dingen die we ze veel eerder mee kunnen geven. Je leidt me af. Waarmee je ellende kan voorkomen. Dus we zitten ook op preventie. De nazorg, waar ik ook al vragen over stelde. Ook daar zitten we wel in de goede richting. Alleen mensen die dus korter in de schuldhulpverlening zitten, die worden sneller losgelaten. Op zich is het wel mooi dat die tijd is ingeperkt. Echter op het moment dat jij lange tijd niet zelf je financiële administratie hebt mogen voeren, betekent dat dat jij een omslag in denken moet doen. En ik vind dat zo belangrijk dat we ons daar bewust van zijn. Dus dat mensen gewoon van a tot z begeleid worden.

00:45:45

Voorzitter: Gelukkig heeft mevrouw Akkerman wat tijd voor ons gewonnen. Wie volgt? Mijnheer Huisman, SP.

00:45:54

De heer Huisman: Om te beginnen wil ik eigenlijk Student en Stad bedanken voor hun ideeën met betrekking tot Fix je Shit en online, via social-media mensen bereiken. Dus dat lijkt me goed om daar ook onderzoek naar te doen. En mee aan de slag te gaan. Wat ik van tevoren bedacht had. Zo is het gewoon. Helaas moeten we als SP concluderen dat wij als gemeente veel geld moeten investeren om problemen van mensen met schulden op te lossen. Hoe komen mensen in de schulden terecht? Dit komt onder andere doordat het sociaal minimum in ons land te laag is. Waardoor mensen te weinig geld in de portemonnee hebben om aan hun dagelijkse verplichtingen te kunnen voldoen. Er is nog steeds sprake van goed verdienen in de schuldenindustrie. Door onder andere idioot hoge incassokosten en handel in schulden.

00:46:53

Voorzitter: En u heeft een vraag. VVD, mevrouw Akkerman.

00:46:57

Mevrouw Akkerman: Dank u wel, voorzitter. Ik was even benieuwd naar de analyse van de SP, dat het sociaal minimum te laag is om van rond te komen. Dan zou

iedereen met een minimum inkomen een schuld moeten hebben. Denkt de SP dat dat zo is?

00:47:08

Voorzitter: Mijnheer Huisman.

00:47:09

De heer Huisman: Niet iedereen met een minimum inkomen zal in de schulden komen en in de schulden zitten. Als u dan bekijkt wat deze mensen zich moeten ontzien om hun vaste lasten te kunnen betalen, dan denk ik dat ze een erg karig broodje hebben. En niet met pindakaas.

00:47:32

Voorzitter: Een vervolgvraag van mevrouw Blauw, PVV.

00:47:37

Mevrouw Blauw: Het gaat niet helemaal goed met mijn pasje. Ik ben identiteitsloos vandaag. Dank u, voorzitter. Wij zijn het wel eens met de SP dat dat commerciële schuldenhandel welig tiert. Jullie zitten ook in het college. Wat doen jullie op het gebied van lobbyen, om dit ook de kop in te drukken?

00:48:05

Voorzitter: Ik kijk even naar de heer Huisman of die de vraag heeft verstaan?

00:48:08

De heer Huisman: Nee, die heb ik niet verstaan.

00:48:12

Voorzitter: Dat is bekend. Wat doet u als collegepartij qua lobbykracht om iets te doen aan de commerciële schuldenhandel? Als ik de vraag zo mag samenvatten.

00:48:20

Mevrouw Blauw: Ja.

00:48:23

De heer Huisman: Volgens mij is onze partij continu bezig om de lobby van de commerciële schulden aan de kaak te stellen. Ook in de Tweede Kamer. Hetzelfde geldt ook voor het online gokken, waar wij steeds tegen geageerd hebben. Dus wij zullen, ook in de oppositie in de Tweede Kamer, dit steeds naar voren brengen. Daar ben ik van overtuigd. Zeker gezien onze nieuwe fractievoorzitter. Ik kan het even niet laten. Als SP zijn we tevreden over het voorliggende plan. Waarin de schuldhulpverlening dicht bij de mensen in de wijken wordt georganiseerd. Mensen zo mogelijk nog maar met één schuldeiser, namelijk de gemeente, te maken hebben. Door de halvering van de termijn naar achttien maanden, krijgen mensen met schulden sneller ademruimte om zich weer te kunnen richten op de toekomst. Het intensiveren van de vroegsignalering juichen wij toe. Zo kan verder afglijden in de schulden worden voorkomen. De zeven uitgangspunten om de ambities in het plan te bereiken, onderschrijven we. Zoals het werken vanuit vertrouwen. Er worden daarbij 40 actiepunten genoemd, die wij eveneens ondersteunen. Het is en zal een hele opgave zijn voor de mensen werkzaam bij onder andere de GKB. De mensen daar kennende is het bij hen in goede handen. Zij zullen alles doen om mensen die onverhoopt in de schulden terechtkomen te helpen. En uitvoering geven aan de 40 actiepunten, waarbij zij in veel gevallen derde partijen zullen moeten betrekken.

00:50:04

Voorzitter: En u heeft een vraag van mevrouw Gietema, D66.

00:50:09

Mevrouw Gietema: Ik sluit me aan bij het respect voor de medewerkers van de Kredietbank. Er ligt ontzettend veel op hun bordje. Wij willen meer de wijken in. Waar ze hopelijk snel meer ruimte voor krijgen. Ik vroeg me wel af. De primaire taak van de Kredietbank is het oplossen van schulden en budgetbeheer van een groot aantal inwoners. En waar is voor u de balans? Moeten we echt allemaal de wijk in, zodat we meer mensen bereiken? Of zouden we misschien beter moeten doorverwijzen naar de Kredietbank, zodat bij de maatschappij voor zorgen dat mensen met schulden of beginnende schuld daar ook terecht komen? Dus waar is de balans? Moeten we echt helemaal naar buiten of moeten we ook juist alle andere partijen meer laten doorverwijzen naar de Kredietbank?

00:50:53

Voorzitter: Mijnheer Huisman.

00:50:54

De heer Huisman: Met andere partijen bedoel ik woningcorporaties, organisaties waar mensen schulden mee hebben. Daar zul je intensief contact mee moeten onderhouden. Daarnaast vind en zie ik ook in wat ik dagelijks tegenkom, dat de Kredietbank qua nazorg en ondersteunen van mensen die in de schulden zijn gekomen, die mensen in beeld houden. Dat ze daar geen afstand van nemen. Ik begrijp dat ik op het eind zit. Dan wil ik toch nog twee dingetjes zeggen. Ik wil de Cliëntenraad ernstig bedanken voor hun advies. En het college dat ze het advies conform hebben overgenomen. En er is toch nog een tweedeling in deze stad, tussen het noordwesten en de rest van Groningen. Dat moet hierin ook goed aan de orde komen.

00:51:57

Voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik rond. Mevrouw Huitema, PvdA.

00:52:03

Mevrouw Huitema: Bedankt, voorzitter. We zitten in een geldsysteem dat groeit op schuld. Waar het vast briljant is voor bedrijven, aandelen en andere economische zaken. Het is super vervelend wanneer het systeem groeit op een schuld van jou persoonlijk. Zoals de Cliëntenraad heel goed verwoordt: het vergt moeite om de stap te zetten naar hulp voor problematische schulden. In dit plan schuldhelpverlening staat bereikbaarheid van de burger naar de overheid voorop. Ook hoe komt hulp bij de burger? Dit is voor de Partij van de Arbeid een belangrijke stap. Dat ervaringsdeskundigen ook veel worden meegenomen, is voor ons van belang. Armoede en schuldhelpverlening moet niet langer alleen beleid worden gemaakt door de beleidsmakers, maar samen met ervaringsdeskundigen. Zo weet je eerder wat een effectieve manier is van verminderen van schuldenproblematiek. Ik ben eigenlijk de politiek ingegaan vanwege dat ik ooit bij een deurwaarderskantoor heb gewerkt. Ik dacht even wat te gaan doen aan de schuldenproblematiek in Groningen. En dan lees je dit plan en dan ben ik strijdvaardig. "Hier ga ik nu mijn slag op slaan, ik ga allemaal punten inbrengen." En elk punt wat ik wilde inbrengen, staat er al in. Dat is een heel groot compliment. Mijnheer Huisman en ik hebben het in mei een keer over het Jongerenperspectieffonds gehad. Heb ik een interruptie op deze?

00:53:32

Voorzitter: Mevrouw Akkerman, VVD.

00:53:35

Mevrouw Akkerman: Dank u wel, voorzitter. Staan er ook punten in die u niet had willen inbrengen?

00:53:41

Voorzitter: Helder.

00:53:43

Mevrouw Huitema: Nee, ik heb gezien toen ik bij een deurwaarder werkte hoe divers alles is. En alle diverse situaties van de schuldenproblematiek staan mooi in dit plan. Mijnheer Huisman en ik waren in mei bezig met een initiatiefvoorstel wat betreft het jongerenperspectief. Leuk dat het er al in op is genomen. Dat heeft ons werk bespaard. Dus we gaan verder. Graag zou ik nog wel wat dingen willen zeggen en dat gaat bij ons heel erg om een verhoging van financiële geletterdheid. Laaggeletterdheid en schulden gaan helaas hand in hand. Dus wat kunnen wij als gemeente Groningen nog meer doen om te voorkomen dat schulden ontstaan door het niet begrijpen van de brieven? En dan zijn we natuurlijk al wel met dingen bezig. Ik denk echt dat het gewoon steeds meer van belang wordt. Er zijn onderzoeken waarin bijvoorbeeld laaggeletterdheid 18 procent van iedereen is in Nederland. En onder de schulden gaat dat echt al richting de 40, 50 procent. Dus daar moeten we echt op focussen. De suggestie van Student en Stad, social-media, is duidelijk. En het verhogen van de financiële geletterdheid. Leer jongeren, volwassenen, gezinnen, verstandig om te gaan met digitale financiële tools.

00:55:09

Voorzitter: U heeft nog een vraag van mevrouw de Groot, Student en Stad.

00:55:15

Mevrouw De Groot: U haalde even mijn punt aan, sociale media. Ik begrijp niet helemaal wat u daarover zei. Iets met duidelijkheid.

00:55:22

Voorzitter: Voordat u antwoordt, ik zei natuurlijk helemaal niets. Mevrouw Huitema, PvdA was niet helemaal duidelijk.

00:55:26

Mevrouw Huitema: Voorzitter, toen ik het zei, dacht ik al dat dit verwarrend was. Nu gooi ik die erbij. Als jij sociale media zegt, zie ik gewoon duidelijke tekst. En dat wil je daar ook. Dus dat was even de combinatie. Ik ga verder. Net wat de Stadspartij aangaf: de groepen die we wellicht niet in beeld hebben. Daar hebben wij misschien een suggestie voor. Voorlichting brengen naar de wijk. We hebben al wijkteams et cetera. Wat ons betreft zouden we wat breder kunnen kijken. Dus zouden we kunnen kijken naar bijvoorbeeld bepaalde verenigingen. Kunnen we voorlichtingen die worden gegeven op het Harm Buitenplein bij de verenigingen krijgen? Het lijkt ons een manier om het erbij te krijgen. Nu ga ik dit even snel afronden. Dat is ook een beetje wat de Stadspartij net zei. En ook de wethouder had het al aangegeven. Die schuldhulpverlening is van 36 naar 18 maanden gegaan. Dat is hartstikke mooi voor de mensen waar het schuldhulpverleningstraject voor werkt. En dat is natuurlijk niet voor iedereen zo. En ook de nazorg. Wij vinden dat die follow-up ondersteuning echt

duidelijker moet worden gemaakt. Ik rond af. Ik wil alleen nog even zeggen dat we wellicht dan misschien nog met een motie komen met die follow-up. Ik sluit af.

00:56:48

Voorzitter: Staat genoteerd. Ik kijk nog even naar mijn linkerkant. U had al gezegd dat u ging afronden en toen ging u iets langer door. Ik had eigenlijk daarom een interruptie overgeslagen van D66. Is daar nog behoefte aan? Als u beide, zowel de interruptie als het beantwoording kort wilt houden, mevrouw Gietema.

00:57:05

Mevrouw Gietema: Moeilijk vandaag. Ik sluit me aan bij het feit dat die voorlichting meer aandacht nodig heeft en die krijgt het ook. Zou dat echt een taak zijn van de Kredietbank of zouden ook de vrijwilligers die actief zijn in het werkveld van verschillende organisaties daar een rol in kunnen hebben? In doorverwijzende zin.

00:57:22

Voorzitter: Mevrouw Huitema.

00:57:24

Mevrouw Huitema: Voorzitter, ik dacht net wel toen u de vraag aan mijn buurman stelde: goede vraag. Ik ben eigenlijk voor overal waar het mogelijk is. Dus wie daarmee aan de slag wil gaan, moet dat gaan doen.

00:57:37

Voorzitter: Dank u wel. Ik ga weer rondkijken. Mevrouw Van der Heide, ChristenUnie.

00:57:46

Mevrouw Van der Heide: Dank u wel voor het woord, voorzitter. Er zijn natuurlijk heel veel onderzoeken gedaan naar schuldenproblematiek. Daar blijkt ook altijd uit dat schulden en geld een verscheidenheid aan problemen oplevert in het leven van ook onze inwoners. Wij zijn dan ook heel blij met de intensivering en het inzetten op de schuldhulpverlening. Het is mooi om de visie te lezen van de gemeente en daarbij ook alle ambities. En bij ieder punt denk je, wat de Partij van de Arbeid net ook al aangaf: dit is een goed idee. Hier moeten we op inzetten. En dit kan ook daadwerkelijk bijdragen aan het verhelpen, voorkomen van schulden bij onze inwoners. Wij zijn daarbij blij dat de diensten integraal bij het GKB belegd zijn. En dat zij ook goed kunnen inschatten dat wellicht inwoners nog behoefte hebben aan andere begeleiding, als zij met bepaalde problematiek naar het GKB komen. En daarnaast zijn wij ook blij dat heel erg goed wordt gekeken naar de oorzaken van de schulden, omdat het ook kan helpen bij de nazorg. Wellicht treden die oorzaken weer opnieuw op en dan kan daar ook op gemonitord worden. En dan kan een inwoner daar eventueel ook passende begeleiding bij krijgen. Wat voornamelijk belangrijk is bij de schuldhulpverlening, is natuurlijk dat het toegankelijk is. En dat wij daardoor zoveel mogelijk inwoners bereiken. Er werd net al een aantal keer aangegeven of we wel iedereen in beeld hebben in onze gemeente die schulden heeft. En wij hopen natuurlijk dat we inderdaad onder dat landelijke gemiddelde zitten. Dat is gissen, als je niet weet of je iedereen in beeld hebt. Dus dat we werken aan toegankelijkheid en GKB in de wijken en bij het wijkteam is wat ons betreft een heel belangrijk punt in dit plan. En we hopen ook dat de bekendheid daarmee gaat groeien bij inwoners. En hierbij kan dus de educatie ook helpen. Dus als je educatie hebt bij jongeren of bij volwassenen, maakt eigenlijk niet uit, wijs dan niet alleen op hoe je je financiën goed

moet doen, maar ook als het niet goed gaat, waar je dan terecht kan en dat je je altijd kan melden bij de gemeente. En tot slot dan nog één zorg over toegankelijkheid. Wij horen wel dat het papierwerk en het staat ook wel in het stuk genoemd, dat aangeleverd moet worden als je je hebt gemeld met schuldenproblematiek, best wel een hoge drempel kan zijn voor mensen. Voornamelijk ook bij mensen die laaggeletterd zijn. Die misschien überhaupt een hele berg met post, brieven, rekeningen hebben liggen, waarmee ze niet zoveel kunnen. En er staat in het plan dat daar eventuele ondersteuning bij kan worden geboden door een buddy of een vrijwilliger. En eigenlijk had ik dat net willen vragen. Is die buddy dan ook een betaalde kracht vanuit de gemeente of is die buddy ook een vrijwilliger? En als dat ook een vrijwilliger is, vragen we ons af of dat altijd duurzaam is, die ondersteuning vanuit een buddy of een vrijwilliger. En of we dat niet kunnen verbeteren, zodat die drempel ook wordt weggenomen als iemand zich eenmaal heeft gemeld of voordat iemand zich meldt. Dat was hem.

01:00:57

Voorzitter: Dank u wel. Een vraag van mevrouw De Groot, Student en Stad.

01:01:00

Mevrouw De Groot: Mag ik daar een aanvullende vraag bij stellen richting de wethouder?

01:01:03

Voorzitter: Dat is men geeft een vinger en men neemt een hand.

01:01:09

Mevrouw De Groot: U mag ook nee zeggen, dan houd ik mijn mond.

01:01:11

Voorzitter: Snel.

01:01:13

Mevrouw De Groot: Als dat dan inderdaad vrijwilligers zijn en u heeft het over duurzaamheid. Krijgt dan elke persoon die een aanvraag doet zo'n buddy en zo'n vrijwilliger of zijn er niet genoeg voor en alleen sommige mensen?

01:01:23

Voorzitter: De wethouder neemt dit mee in zijn reflectie op het gehele debat. Mevrouw Blauw, volgens mij wilde u zojuist ook. De PVV.

01:01:33

Mevrouw Blauw: Voorzitter, volgens mij doet die het wel. Ik moet zeggen dat de gemeente Groningen de schuldenproblematiek van inwoners gedegen benadert. Dus dank ook voor het plan. En alle ter beschikking staande mogelijkheden benut. Althans op papier. De praktijk moet uitwijzen of het ook allemaal goed gaat werken. Met name op het punt van integrale samenwerking en voldoende capaciteit gaat het wringen. Niet de systeemwereld, maar de leefwereld staat voorop.

01:02:02

Voorzitter: Mevrouw Blauw, zou u de microfoon een klein beetje meer naar u toe willen halen?

01:02:11

Mevrouw Blauw: Ja. Hierbij ben ik het ook eens met de woordvoering van mevrouw Menger zojuist. Vroeg-signalering is een belangrijk onderdeel van de schuldhulpverlening. Dat benoemde de wethouder net ook. Als er geen vroegsignalering zou plaatsvinden, duurt het gemiddeld vier tot vijf jaar voordat iemand hulp zoekt. En dan is de gemiddelde schuld natuurlijk opgelopen. Het vroegsignaleren, kan alleen slagen in samenwerking met vaste partners. Zoals woningcorporaties, energiebedrijven, ziektekostenverzekeraars. Wat ik net ook al noemde. Tegenwoordig beginnen ook in incassobureaus en gerechtsdeurwaarders ervan doordrongen te raken dat hoge incassokosten de schulden alleen maar hoger maken. En dat het voor de inwoners moeilijker wordt om de problemen op te lossen. De commerciële schuldenhandel tiert nog welig. Wat ik vroeg en aangaf is dat op het gebied van lobbyen belangrijk, want hier valt nog veel over te doen. Voor wat betreft vroegsignalering en preventie en nazorg is belangrijk dat kundige experts worden ingezet. De GKB is hierin leidend. Staan zij voldoende dicht bij de probleemgezinnen en hebben zij ook experts in dienst om deze drie belangrijke punten te begeleiden? Nu heb ik vorige week kritische vragen gesteld tijdens de commissie van inkoop jeugdhulp. Ik leg de link hier weer. Heeft Wij de kwaliteit om voldoende goed te kunnen inschatten wat de oorzaak is van de problematiek? En hebben zij een goed beeld van de klachten, om probleem vroegtijdig te herkennen en preventief op te treden en ook daadkrachtig op te treden in de nazorg? Want het is complexe problematiek, wat steeds erger lijkt te worden. Wat ook al veel genoemd is. Er zit wel een discrepantie in de uitingen. Er wordt in het plan schuldhulpverlening namelijk gesproken over een dalende lijn van het percentage huishoudens met problematische schulden. Het percentage van 6 procent voor onze gemeente ligt al jaren onder het landelijk gemiddelde. De feiten: één op de vijftien Groningse gezinnen komen met problematische schulden. Voor 15.000 huishoudens is het topsport om de eindjes aan elkaar te knopen. En dit noemen wij veel en ook schrijnend. Elk huishouden is er één te veel. En al helemaal als je leest dat de kinderen geen eten krijgen voordat ze naar school gaan. Dat het aantal iets daalt. Dat kan er ook aan liggen dat er een tijdlang hoogconjunctuur is geweest. Het aantal bijstandsgerechtigden daalt ongeveer met 600 per jaar in de gemeente Groningen. En het gaat nog wel even door, omdat ze nu bijvoorbeeld een deel een basisbaan geven, omdat er schreeuwend tekort is aan personeel. De andere kant is ook dat het leven duurder is geworden. En dus komen er veel meer werkende armen. En de middenklassegezinnen die interen op hun spaargeld. De vraag is daarom of dit getal niet meer armoede verhult? Wij vinden het erg belangrijk dat er geld wordt vrijgemaakt, maar we hopen ook dat de middelen van het Rijk loskomen. Daar is net ook al veel over gezegd. Als die middelen er niet komen, hoe komen we dan aan deze extra middelen. En dan statushouders. Is het zo dat deze groep meer in de schuldhulpverlening komt. In het plan staat dat het financieel ontzorgen van statushouders een wettelijke verplichting is. Specifiek opgeleide consultants van de GKB doen gezamenlijke intake met consultants inkomens en verzorgen vervolgens het budgetbeheer.

01:05:45

Voorzitter: Mevrouw Blauw. Sorry, u heeft een interruptie. En dan zou ik bij de

beantwoording van de interruptie ook willen vragen om die mee te nemen in uw afronding. De heer Van Zoelen, Partij voor de Dieren.

01:05:58

De heer Van Zoelen: Zou het aan de PVV liggen als die middelen er niet of wel komen? Hoe kijkt de PVV er tegenaan, stel je voor dat u In Den Haag uiteindelijk de macht krijgt? Wat verwacht u?

01:06:10

Voorzitter: Mevrouw Blauw?

01:06:14

Mevrouw Blauw: Wat ik eigenlijk ook zou willen voorstellen dan. Wij vinden het wel belangrijk. Hier willen wij op armoedebestrijding wel echt voldoende middelen inzetten. En dan stellen wij voor om te gaan besparen op andere zaken. Zodat we voldoende middelen hebben. En dan is het aan het college waar we dan op besparen.

01:06:39

Voorzitter: De laatste twee zinnen.

01:06:41

Mevrouw Blauw: Even kijken. Waarbij in het begin van de eerste zes maanden van statushouders de vaste lasten worden betaald. Wij vinden het verschil met autochtone burgers hierin wel opmerkelijk. Waarom deze uitzondering?

01:06:56

Voorzitter: Dank u wel. Keurig netjes twee zinnen. Wie volgt? Ik kijk naar mijn linkerkant. Mevrouw Gietema, D66.

01:07:09

Mevrouw Gietema: Dank, voorzitter. We zijn heel erg blij dat de gemeente een stevige regierol pakt op het stuk armoede en schulden. En dat de gemeente ook echt de partij is als het gaat om schuldhulpverlening. Dat is in de wet zo bepaald, maar in de praktijk staat het hier ook heel stevig. Ik heb net in mijn eerste termijn al benoemd dat we veel dingen ook wel goed doen. Dat we het hier zo mooi in stand houden. Wat gaan we en van die 40 punten eerst of laat doen? En ik zie natuurlijk ook zelf dat daar samenhang is. Anderzijds kunnen we ons er ook in verliezen. Dus vandaar dat ik het college heb uitgedaagd tot die top-drie. De wethouder heeft mij net ook uitgedaagd. En ik heb uiteraard een top-drie. In ieder geval drie prioriteiten vanuit D66. Daar moeten we in ieder geval volle bak mee aan de slag. En die eerste gaat over die brede toegang. In aanvulling op het werken in de wijk. En ook de voorlichting, die de PvdA noemde. Ik denk dat die brede toegang een-derde aanvulling kan zijn, omdat juist ook heel veel partijen wel een deel van de doelgroep in beeld hebben. Bijvoorbeeld Stichting Leergeld. Er zijn heel veel ouders die echt zorgen hebben om hun kinderen. "Ben ik wel een goede moeder, ben ik een goede vader?" Die wakker liggen, omdat ze niet naar de voetbal kunnen. Die gaan niet naar schuldhulp. Die gaan geen minimaregelingen aanvragen misschien. Die gaan wel naar Stichting Leergeld want voor een kind willen ze dat wel goed regelen. En dit zijn van die type organisaties waarvan ik denk dat we die toegang ook moeten verbreden. Los van de focus die we aanbrenge op voorlichting en zelf de wijk in gaan. Om op die manier met zijn allen deze uitdaging tegemoet te gaan. Het gaat om

duizenden mensen. We kunnen het als gemeente niet alleen. De tweede is ervaringsdeskundige. Ik ben ontzettend blij dat meerdere mensen het hebben benoemd. Er staat onderzoeken. En volgens mij hebben alle organisaties in Groningen die betrokken zijn bij armoede en schulden ontzettende nood aan mensen. En we zien natuurlijk al vrijwilligers met een ervaringsdeskundigheid als achtergrond. En volgens mij moeten we er echt keihard voor zorgen als gemeente dat we deze mensen gaan betalen. En volgens mij moeten we ze ook niet per se ervaringsdeskundigen noemen, maar gewoon kijken waar in de organisatie kunnen zij goed inwoners helpen? En dan is die ervaringsdeskundigheid gewoon een extra stukje bagage. Dus we willen echt dit stukje ervaringsdeskundigheid wel wat harder maken in deze aanpak. Bij wijze van dat we echt gaan voor een klasje van acht, die gewoon als trainees gaan starten. En op een gegeven moment, misschien na afronding van dit plan, na twee jaar ook echt de papieren hebben om door te groeien in de organisatie en op verschillende terreinen van meerwaarde kunnen zijn. De derde van de top-drie is de armoede en schulden echt verbinden. Ik hoor hier en ook in het debat van mij wat ik terug heb beluisterd, dat die verbinding er is. Hij is niet expliciet genoemd en dat vind ik toch wel een gemiste kans. Want als je als buitenstaander dit bekijkt, dan lijken het twee losse dingen. En volgens mij moeten we echt de krachten bundelen om het efficiënter aan te kunnen pakken.

01:10:17

Voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik nu wel naar de heer Van Zoelen, Partij voor de Dieren.

01:10:22

De heer Van Zoelen: Dank, voorzitter. Dank voor dit mooie plan voor de invulling van de Schuldhulpverleningswet. En ik denk dat wij in Groningen wat goed doen. Daar zitten ook vele ambtenaren achter bij de dienstverlening, bij de Groninger Kredietbank. En als we kijken, is daar ook veel verbeterd en we zien die punten ook in de plannen terug. We hadden voorheen met problematiek te maken. Al mensen zocht meldde duurde het wel een half jaar voordat je aan de slag kon met de papierwinkel van een persoon. En we zien nu dat iemand gelijk een gesprek krijgt als die zich meldt. Dat dat de intentie is. En dat na vijf dagen de papierwinkel door wordt genomen. En dat kan een enorme boel schelen. Schulden maken geld. Daar verdienen deurwaarders weer meer geld op. En zo zagen we schulden zich ook enorm verdubbelen. Dus daar vinden echt hele goede verbeteringen plaats. En het is ook goed dat het plan inzet op vroeg-signalering, dat deden we al met de woningbouwcorporaties, zich uitbreidt. En het is goed om in te zetten en om dat zo veel mogelijk uit te breiden. Ook door gebruik te maken van ervaringsdeskundigen. Zodra er ergens een signaal is, in de wijk of waar dan ook, moeten we die mogelijkheden aanpakken om door te sturen naar de hulpverlening bij de Groninger Kredietbank. Inzetten op preventie. Ontzettend belangrijk. Daar worden goede stappen gezet. En het is ook belangrijk om schaamte te doorbreken, om de groepen te vinden. Er zitten dus veel mensen die ook bang zijn. De Cliëntenraad tipt dat ook aan. Die verzwijgen hun armoede, hun ellende. Dus we moeten ook dat taboe doorbreken en als gemeente een helpende hand bieden. En we moeten vertrouwen herstellen. Dus dat je bij ons als gemeente terecht kunt en dat we dan hulp bieden. Goed dat we uithuiszetting voorkomen. Het moet niet zo zijn dat je met schulden, je gas en licht wordt afgesloten. Zodra je je meldt dat je dan hulp krijgt. Ook goed is dat

er naar veel groepen wordt gekeken. Jongeren zijn genoemd. Natuurlijk de ouderen, maar we zien ook aandacht voor ondernemers. Vaak is de kritiek dat wij niets voor ondernemers doen. Er zijn ook ondernemers die in de problemen en die kunnen ook hulp krijgen. Belangrijk is ook om nazorg te intensiveren. Er staan ontzettend veel goede dingen in dit plan. Dus prachtig. Er zijn wel een paar punten van zorg. Dat is natuurlijk de financiële dekking na 2026. Dat is ook al eerder genoemd. Hoe gaan we verder? Het antwoord wat de wethouder heeft gegeven in de eerste termijn, dat we ook moeten experimenteren. En dat daar dus ook waarschijnlijk winst uitkomt. Hoe minder mensen in de schulden zitten, dat levert ook baten op. Dat is belangrijk. En dan is er nog een punt wat ik tot slot wil aanstippen. Schulden hangen met veel dingen samen. Mensen worden ertoe aangezet om dingen te kopen. Dus het is goed dat wij op andere gebieden, zoals het verminderen van reclame, inzetten. Eigenlijk is het ook goed dat het casino naar Tynaarlo is vertrokken. We moeten ook zorgen dat die financiële prikkels, bijvoorbeeld jongeren die een duur telefoonabonnement aanschaffen, dat we als gemeente zeggen dat dat wel wat minder kan.

01:14:00

Voorzitter: Dank u wel. Er zijn er nog twee te gaan. De heer Kooi, CDA.

01:14:07

De heer Kooi: Dank u wel, voorzitter. In dit plan met 40 actiepunten wordt duidelijk richting gegeven aan hoe schuldhelpverlening er in de gemeente uit moet komen te zien. Sociale en degelijke punten om mensen in de problemen een beter toekomstperspectief te kunnen bieden. Om vervolgens door te kunnen gaan met hun leven. Voorzitter, we zijn als CDA met drie punten in het bijzonder blij. Ten eerste de extra intensivering in vroegsignalering. Vroegsignalering blijkt een effectief middel te zijn om inwoners eruit te halen, voordat de schuld echt problematisch wordt. Het helpt de maatschappij geld besparen. En schuldeisers krijgen eerder hun geld en ook vaker hun geld. Ten tweede, het gebruik van schuldsanering. Het gebruik van schuldsanering geeft inwoners de kans om tot rust te komen of ieder geval duidelijkheid te hebben. Waar moet het geld heen? Waar ben ik aan toe? En ten derde, de insteek van het college om het als een publieke taak te zien. De winstmaximalisatie uit de schuldhelpverlening is wenselijk om inwoners waar nodig is maatwerk te kunnen geven. Voorzitter, deze punten stonden ook in ons landelijke verkiezingsprogramma. Met als doel de schuldhelpverlening eerlijker en socialer te maken. Wij zijn ook blij dat deze maatregelen ook in dit plan zitten. Ik wil graag afsluiten met beetje aandacht voor de financiële educatie. Het begint immers bij de basis. Als dit niet goed is, dan wordt het een probleem voor veel inwoners. We willen het college vragen hier goed aandacht aan te besteden. Ik wil het hier graag bij laten.

01:15:35

Voorzitter: Dank u wel en zeer keurig binnen de tijd. Inderdaad, tot slot, mevrouw Bernabela. Partij voor het Noorden.

01:15:41

Mevrouw Bernabela: Dank u wel, voorzitter. Ik zal hem ook even iets dichterbij zetten. Nou, het plan ziet er gedegen uit. Inderdaad, laagdrempelig en dichtbij mensen in de wijken. En preventief en vroegsignalering. De nazorg blijft ook belangrijk, zodat mensen niet weer in de schulden komen. En er is ook wel veel verborgen armoede. De werkende armen. Dat is ook al eerder gezegd. Daar zou ook

wel schuldenproblematiek onder kunnen zitten. Ik wil wel een nuancering maken. Armoede en schulden is niet altijd een combinatie. Gelukkig maar, want dat scheelt weer. Het zou fijn zijn als de groep met verborgen armoede die ook schulden heeft, ook in beeld komt. Zodat zij ook geholpen kunnen worden. Het plan van Student en Stad om jongeren via social-media te bereiken is een prima aanvulling. Dan vind je ook de jongeren die niet op school zitten. En zeker nu er veel vijftienjarigen zijn die een leesachterstand hebben. Dan kun je ze via beeld beter bereiken. Het is ook zorgelijk dat jongeren niet weten hoe alles zit als ze achttien jaar worden. Dat zou ook goed uitgelegd moeten worden. Ik ben ook erg benieuwd naar de methode die Nijmegen hanteert. Dat lijkt me goed om in Groning ook te kijken of dat werkt. Verder is samenwerking met andere organisaties en ervaringsdeskundigen ook een prima idee.

01:17:09

Mevrouw Bernabela: Dank u wel. Daarmee hebben we volgens mij de inbreng van alle aanwezige raadsleden gehad. Dan gaan we over naar de wethouder, voor de resterende tien minuten. Wethouder Eikenaar.

01:17:18

De heer Eikenaar: Dank u. Allereerst dank voor alle complimenten. Die ik onmiddellijk doorgeef naar achter in de zaal, waar het echte werk is gedaan. Volgens mij is het volkomen terecht. Er is heel hard aan dit plan plan gewerkt. Die complimenten geef ik onmiddellijk door. Even kijken. Dan ga ik beginnen met de inbreng van mevrouw Gietema. Mevrouw Gietema was scherper dan ik en wist wel een top-drie uit de 40 punten te halen. Ik vond het mooie top-drie en ik ben het ook met u eens. Met name op het punt van de ervaringsdeskundigen. Ook de opmerking dat je ze eigenlijk niet in dienst moet nemen als ervaringsdeskundige, maar voor regulier werk. En dat geldt trouwens wat mij betreft niet alleen voor GKB, maar ook breder in de armoede en ook andere terreinen. Dus ik deel dat punt volledig en ik maak dat punt ook regelmatig in de organisatie. Dus dat is iets waar ik mee bezig ben. Ik ben het geheel met u eens. Dan uw punt over de verbinding met de rest van het armoedebelid. Je zou het kunnen missen als je het zo leest en de voorgeschiedenis niet kent. Ik denk dat u daar een juist punt maakt. Die verbinding zit er natuurlijk wel. Iedereen die dit voor het eerst leest en los leest, die maakt de verbinding misschien niet. Degenen die eerder de armoedebrief hebben gelezen, die zien die connectie als het goed is wel. Die is er ook in de praktijk nadrukkelijk. Dit is niet een losgezongen plan. Dit is een beleid wat we met inkomen doen, met armoedebestrijding, doorbreken van armoede. Het heeft een hele duidelijke connectie met al die dingen. Dus die is er zeker. Mevrouw Huitema zei dat elk punt dat ze bedacht had hier al instond. Excuus daarvoor. Dat is wel de bedoeling geweest, maar sorry dat we een deel van uw werk uit handen hebben genomen. U vroeg terecht aandacht voor de laaggeletterdheid. En daar hebben wij ook aandacht voor in de communicatie. Dus ervaringsdeskundigheid wordt ook ingezet bij de communicatie, waar het gaat om laaggeletterdheid en lage financiële geletterdheid. Om daar aandacht voor te hebben. De voorlichting in de wijken ga ik meenemen. Dat vind ik op zich een heel goed plan. Meerderen maakten dat punt, de follow-up na achttien maanden. Dat is inderdaad een zorgpunt. Het is hartstikke mooi dat het naar achttien maanden teruggebracht is. Daar ben ik ook heel erg blij mee. Het betekent wel dat we in de nazorg wat extra dingen moeten doen. We moeten zorgen dat we

mensen niet loslaten, zodat ze niet alsnog in de schulden komen daarna. Dat is wel de keerzijde van die op zichzelf prachtige maatregel. Mevrouw Van der Heide stelde een vraag over de hoge drempel van het papierwerk. Dat is inderdaad zo. En daar kwam meteen de vraag van de buddy achteraan. Die buddy's zijn vrijwilligers, met name van Humanitas. Dat wordt in overleg gedaan. Heeft iemand dat nodig, dan wordt dat in overleg bekeken. Dus iedereen die dat nodig heeft, die komt daarvoor in aanmerking. En daarmee heb ik ook de vraag van Student en Stad volgens mij meteen beantwoord. Mevrouw Blauw vroeg of de Wij genoeg kennis heeft. Het antwoord daarop is tweeledig. Enerzijds is die kennis natuurlijk bij de Wij aanwezig, maar anderzijds is ook de bedoeling van in de wijken gaan tweeledig. Je bent met iemand van de GKB in de wijk. Dus je bent een gezicht waar je heel snel naar door kan verwijzen. Anderzijds brengt het in de wijken zitten ook kennis over naar medewerkers van de wijk. Dus het heeft tweeërlei voordeel. U stelde nogmaals de vraag naar de middelen. Daar ben ik in eerste termijn op ingegaan. En u vroeg naar de ondersteuning van statushouders. Als we meerdere groepen hier specifiek in ondersteunen, dan zijn één daarvan de statushouders. Op het moment dat je in onbekend een land komt, waar je totaal niet begrijpt wat instanties doen, omdat het compleet nieuw voor je is. Dan is het erg verstandig om mensen daarin te ondersteunen. Anders zien we deze mensen later in de schulden en komen ze alsnog bij de GKB. En dan zijn de schulden wellicht heel erg hoog opgelopen. Dus op het moet dat je een nieuw land komt en je weet niet eens hoe een zorgverzekeraar werkt, hoe het stelsel in dit land werkt, dan is het handig dat je daarmee in aanraking wordt gebracht en erbij geholpen wordt. Mevrouw De Groot deed een aantal hele nuttige suggesties over de communicatie. Dat zit in het hoofd. Fix je Shit, dat is wel een mooie inderdaad. Dus we aan kijken of wij dat ook kunnen gebruiken. Ik weet niet precies wat voor tools wij hier allemaal gebruiken. Ik moet even kijken wat wij al doen. Als het wat is, gaan we daar zeker gebruik van maken. Mevrouw Middelhuis gaf ook de complimenten. Dank daarvoor. En kleur ook buiten de lijntjes. Moedig beleid vond ik een mooi woord. Die nemen wij ter harte. En mevrouw Akkerman maakt wel een punt wat mij ook fascineerde. Toen ik die cijfers onder ogen kreeg, heb ik ook de vraag gesteld: doen wij het hier dan zo fantastisch? En het antwoord daarop was: dat weten wij niet precies waardoor dit komt. En dus op het moment dat ik ergens niet een conclusie aan kan verbinden, zit er geen analyse in. We konden die conclusie niet een-op-een trekken. Als we dat hadden kunnen doen, had ik het er onmiddellijk in opgeschreven. Dat zult u begrijpen. Wij doen natuurlijk de schuldhelpverlening zelf, wij investeren daar flink in. Dus dat zal ongetwijfeld een effect hebben. Alleen kan ik dat effect niet aantonen. Onze investeringen zitten met name in de noordelijke wijken. Daar gaan we intensiveren. Als u naar het kaartje kijkt, dan ziet u ook waar de schulden zitten, met name in de noordelijke wijken. Ondanks dat wij het gezien het landelijk gemiddelde best goed doen, vind ik de cijfers toch nog wel schokkend. Er zijn veel mensen met hoge schulden. Ook al zijn ze gemiddeld lager bij dan het landelijke. Gemiddeld rond de 20.000 euro vind ik heel veel geld. Dus alle reden om extra inzet te plegen om dat nog verder terug te brengen. Mevrouw Menger stelde mij nog de vraag of mensen wel goed in beeld zijn. Het blijft altijd een drempel van mensen om zich te melden met schulden. Er zit veel schaamte omheen. Dat weten we ook. En dat is precies de reden dat we dichterbij mensen willen komen. Dat we er vroeg bij willen zijn. De vroegsignalering werkt ook zo dat je actief mensen benadert die beginnende

schulden hebben. Waarmee je dat probleem ook deels ondervangt. En ook onze aanpak om bij mensen aan te bellen, te appen, te bellen en hele directe persoonlijke aanpak helpt daar ook bij om die drempel te verlagen. En zoveel mogelijk en zo vroeg mensen in beeld te krijgen. Even kijken. U zei ook: begin zo vroeg mogelijk met de educatie. Dat heb ik gehoord. Dat is zeker het doel. Volgens mij heb ik nu alles. Ja. Ik hoop dat ik binnen de tien minuten ben gebleven.

01:25:12

Voorzitter: Zeker binnen de tien minuten. Ik kijk even rond of de conclusie gedeeld wordt dat de wethouder inderdaad alles heeft behandeld. Fijn, die conclusie wordt gedeeld. Dan gaan wij nu ook met zijn allen conclusies trekken. Of dit conform door kan naar de raad of dat er wellicht toch nog moties, amendementen komen. Een raadsvoorstel gaat altijd besluitvormend door naar de raad. Hij kan conform worden geplaatst, maar hij kan natuurlijk ook op bespreken worden geplaatst. Ik zie al vingers. Mevrouw De Groot Student en Stad, zou u iets willen toelichten?

01:26:03

Mevrouw De Groot: Wij overwegen nog een motie over de communicatie en over de tools.

01:26:09

Voorzitter: Die zag ik aankomen. Ik zie nog meerdere handen. We gaan gewoon even het rijtje af. Mevrouw Menger, Stadspartij, een toelichting.

01:26:18

Mevrouw Menger: Ik moet dat nog wel eventjes terugleggen naar de fractie, maar ik broed wel op een motie. En dan met name over de ondersteuning wellicht vanuit de cliënten.

01:26:32

Voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Gietema, D66.

01:26:36

Mevrouw Gietema: Ik zit nog met die ervaringsdeskundige, want we hebben het er heel vaak over. Dus ik overweeg om het misschien wel met een amendement of motie wat harder te maken. Het voorstel is dat we echt met elkaar een stok achter de deur hebben om daar werk van te maken.

01:26:47

Voorzitter: Mevrouw Akkerman, VVD.

01:26:49

Mevrouw Akkerman: Ik denk niet dat onze fractie in een week wel die analyse helemaal kan maken, maar het laat mij niet helemaal los. Dus ik wil daar nog even verder over nadenken en eventueel een motie of een amendement indienen.

01:26:59

Voorzitter: Iets met betrekking tot waarom het zo is, helder. Ik zag hier ook beweging. Mevrouw Huitema, PvdA.

01:27:05

Mevrouw Huitema: Ik moet ook nog wel even kijken, maar wellicht over die follow-up nazorg.

01:27:11

Voorzitter: Helder. Ik denk dat het in ieder geval veilig is om te concluderen dat die niet conform door kan naar de komende raad. Laat u even weten met welke moties u komt en vooral ook als u er niet mee komt. Dan wil ik u allen bedanken voor uw tijd en wens ik u een fijne avond.